

Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyön asiakirja

Sisällys

1	Esipuhe	3
2	Johdanto	4
3	Järjestötoiminnan valtakunnalliset linjaukset	5
3.1	Järjestöyhteistyötä ohjaava lainsäädäntö	5
3.2	Järjestöjen toiminnan rahoituskanavat	6
3.3	Valtakunnallisia suosituksia hyvinvointialueille ja kunnille	6
4	Järjestöjen yhteistyö- ja toimintaympäristö Pirkanmaalla	7
5	Järjestöjen keskinäinen yhteistyö	9
5.1	Artteli-kumppanuusyhdistys ry verkostojärjestönä	9
5.2	Pirkanmaan järjestöverkostot	10
5.3	Lähellä.fi-verkkopalvelu	10
6	Järjestöt Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiassa	11
7	Järjestöyhteistyön rakenteet	12
7.1	Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyöryhmä	12
7.2	Hyvinvointialueen järjestöyhteistyön sisäinen verkosto	13
7.3	Hyvinvointialueen yhteistyöryhmiä	13
8	Järjestöavustukset	16
8.1	Järjestöavustusmuodot ja -kohteet	16
8.2	Kumppanuuskeskustelut	18
8.3	Järjestöavustusten jakautuminen alueellisesti	19
9	Hyvinvointialue-kunnat-järjestöt yhteistyö	19
9.1	Kuntien hyvinvointikoordinaattorien verkosto	20
9.2	Hyvinvointialueen hyte-neuvottelut	21
10	Kumppanuudet turvallisuus- ja varautumistyössä	22
11	Järjestöyhteistyö hyvinvointialueen asiakastyössä	23
11.1	Matalan kynnyksen kohtaamispaikat	23
11.1.1	Lähtöreitit	23
11.1.2	Yhteisökeskus ja -neuvonta	24
11.1.3	Perhekeskusverkosto	25
11.2	Sairaaloiden ja poliklinikoiden OLKA-toiminta	26
11.3	Muu järjestöyhteistyö palvelulinjoilla	26
12	Asiakasnäkökulma ja osallistuminen	27

12.1	Asiakasraadit _____	28
12.2	Asukaspoolit _____	28
12.3	Kokemusasiantuntijatoiminta _____	29
12.4	Vaikuttamistoimielimet _____	29
13	Järjestöyhteistyön yhteyshenkilöt hyvinvointialueella _____	30
14	Viestintä _____	31
15	Lopuksi _____	32
16	Liite: Järjestöverkostojen kuvaus _____	33

1 Esipuhe

Pirkanmaan hyvinvointialue on kahden ensimmäisen toimintavuotensa aikana kehittänyt järjestöyhteistyön toimintamallia kokonaisuudeksi, joka muodostuu erilaisista yhteistyöryhmistä, verkostoista, työpajoista ja foorumeista, järjestöille myönnettävistä kumppanuus-, yleis- ja kohdeavustuksista, asiakaspalveluissa toteutetuista yhteistyömalleista sekä osallisuus- ja kokemusasiantuntijatoiminnasta. Mittava osa hyvinvointialueen järjestöyhteistyöstä kiinnittyy hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen, mutta sen lisäksi järjestöt toimivat myös monien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tuottajina.

Tässä asiakirjassa avataan toimintatapoja, joilla järjestöyhteistyötä tehdään Pirkanmaan hyvinvointialueella. Järjestöistä ja yhdistyksistä käytetään asiakirjan teksteissä yhteisnimitystä järjestöt. Asiakirjassa keskitytään ensisijaisesti kuvaamaan hyvinvointialueen ja järjestöjen yhteistyön rakenteita ja toteutusmuotoja, huomioiden muidenkin kumppani- ja sidosryhmien roolit yhteistyöverkostoissa.

Järjestöyhteistyön asiakirja on syntynyt monialaisen yhteistyön tuloksena, eri toimijoiden tuottamien aineistojen ja tiedon pohjalta. Asiakirja on tarkoitettu päivittyväksi tietopaketiiksi kaikille, jotka kuntalaisina, organisaatioiden työntekijöinä sekä päätöksenteossa ovat kosketuksissa Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyön kanssa.

2 Johdanto

Hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa vuonna 2023 sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastuspalvelujen tuottajina, ne asemoituivat uudelleen myös hyvinvointityössä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ohjaa hyvinvointialueilla ja kunnissa sama sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki (612/2021 6§ ja 7§)¹. Järjestämislain mukaan hyvinvointialueiden ja kuntien tulee tehdä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä yhteistyötä muiden julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa.

Monialainen yhteistyö järjestöjen kanssa on perusedellytys sille, että hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteita pystytään aidosti viemään eteenpäin koko väestössä. Järjestökenttä on laaja ja toimii lähellä kansalaisia. Järjestöt tuovat esille ennakoivaa tietoa sellaisista väestön hyvinvoinnin tuen ja palvelujen tarpeista, jotka eivät välttämättä vielä näy julkisissa järjestelmissä. Järjestöt tarjoavat kohderyhmilleen osallistumisen väyliä ja vastaavat toiminnassaan monenlaisiin avun tarpeisiin. Niille on kertynyt merkittävässä määrin asiantuntemusta kohderyhmänsä erityiskysymyksistä sekä uusien toimintamallien kehittämisestä ja toteuttamisesta. Järjestöjen vahvuutena on innovatiivisuus ja kyky reagoida nopeasti alueen väestön sekä yhteistyökumppaneiden muuttuviin tarpeisiin².

Järjestöissä kertyvää tietoa tulisi osata hyödyntää hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen strategioiden ja suunnitelmien valmistelussa, toimeenpanossa ja toimenpiteiden vaikuttavuuden seurannassa. Hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen ja muiden sidosryhmien

¹ Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210612>

² SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry. <https://www.soste.fi/jarjestojen-rooli-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisessa/>

säännöllinen vuoropuhelu sekä asiakastyön tasolle ulottuva yhteistyö antavat parhaimmat lähtökohdat väestön hyvinvointia tukevalle ja edistävälle työlle³.

3 Järjestötoiminnan valtakunnalliset linjaukset

Valtioneuvosto on kesällä 2024 hyväksynyt ”Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027” -periaatepäätöksen⁴ ja sen toimeenpanosuunnitelman⁵. Periaatepäätöksessä on linjattu, miten järjestöjen toimintaedellytyksiä kehitetään kuluvalle hallituskaudella 2023–2027. Päätöksessä todetaan, että ”Kansalaisjärjestöstrategian tarkoituksena on edistää kansalaisjärjestöjen omaa varainhankintaa, kehittää kansalaisjärjestöjä koskevaa valtionavustustoimintaa ja purkaa kansalaisjärjestöjä kuormittavaa byrokratiaa. Strategian toimeenpanoon sisältyy säädös-hankkeita, selvityksiä ja muita kehittämistoimia. Oikeusministeriö johtaa poikkihallinnollista työryhmää, joka koordinoi strategian hallintorajat ylittävää toimeenpanoa valtioneuvostossa. Strategian toimeenpano jatkuu 17. huhtikuuta 2027 asti.”

3.1 Järjestöyhteistyötä ohjaava lainsäädäntö

Järjestöyhteistyötä ohjaavat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki (612/2021) sekä useihin lakeihin sisältyvät osallisuuden edistämisen pykälät. Hyvinvointialueella on järjestämislain nojalla ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä siltä osin, kuin tehtävä kytkeytyy sen muihin lakisääteisiin tehtäviin. Järjestämislain mukaan hyvinvointialueella ja kunnilla on velvoite edistää järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

³ Sosiaalibarometri 2022. SOSTE ry. <https://www.soste.fi/wp-content/uploads/2022/05/Sosiaalibarometri-2022-SOSTE-julkaisu-12-05-2022.pdf>

⁴ Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027. Valtioneuvoston periaatepäätös. Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä. Oikeusministeriön julkaisuja. Mietintöjä ja lausuntoja. 2024:20. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/>

⁵ Kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittäminen. Kansalaisjärjestöstrategian toimeenpanosuunnitelma 2023–2027. https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/026fb326-2e31-4b11-ae88-898b5a4f22b6/08d1fa43-acd3-4ec1-b21e-93c646161d0c/LIITE_20241024094829.PDF

Toimintaedellytysten tukemisen tapoja ei laissa ole määritelty tarkemmin, eikä otettu kantaa siihen, millä työnjaolla hyvinvointialue ja kunnat tehtävää toteuttavat⁶.

3.2 Järjestöjen toiminnan rahoituskanavat

Järjestöjen rahoituskanavina ovat mm. STEAn ja ministeriöiden valtionavustusmäärärahat, ESR-hankerahoitukset, kuntien ja hyvinvointialueiden järjestöavustukset sekä järjestöjen oma varainhankinta. Järjestöjen saamiin valtionavustuksiin on tulossa muutoksia vuosina 2025–2027⁷. Valtionavustussummat tulevat laskemaan merkittävästi vuoteen 2027 mennessä. Tammikuussa 1.1.2024 voimaan tullutta sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjen rahoituslakia sovelletaan jo vuodelle 2025 myönnettävien valtionavustuksiin⁸. Muutosten vaikutukset tulevat näkymään sekä välittömästi että välillisesti, kun järjestöt mukauttavat toimintojaan uusiin rahoitusrakenteisiin.

3.3 Valtakunnallisia suosituksia hyvinvointialueille ja kunnille

Kansalaisjärjestöstrategiassa vuosille 2023-2027 todetaan, että järjestöjen rahoituksen ja toimintaympäristön muuttuessa niillä on tarve ja vastuu kehittää varainhankinnan kaltaista toimintaa, lisätä yhteistyötä ja uudistaa rakenteitaan.⁹ Suosituksena hyvinvointialueille ja kun-

⁶ Yhteistyötä ja yhdyspintoja kuntien, hyvinvointialueiden ja järjestöjen kesken. Liisa Jurmu. Artikkelijulkaisussa Polkuja tulevaisuuden kansalaistoimintaan (s. 38-45). Mari Kattilakoski, Kaisa Kervinen, Virpi Harilahti-Juola, Tarja Lukkari. Maa- ja metsätalousministeriön julkaisu 2024:25. [Polkuja tulevaisuuden kansalaistoimintaan. Näkökulmia osallisuuden ja kansalaistoiminnan vahvistamiseen maaseuduilla \(valtioneuvosto.fi\)](#)

⁷ STEA. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjen avustuskeskus. [STM asettaa selvityshenkilön STEA-avustustoiminnan linjausten valmistelun tueksi - STEA](#)

⁸ STEA. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestöjen avustuskeskus. Tietoa STEAsta. <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/sosiaali-ja-terveysjarjestojen-stea-avustusten-rahoitusmallin-uudistus-2020-2026/>

⁹ Oikeusministeriö. Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027. Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä. Oikeusministeriön julkaisu. Mietintöjä ja lausuntoja 2024:20. [Kansalaisjärjestöstrategia 2023–2027 : Valtioneuvoston periaatepäätös kansalaisjärjestöjen toimintaedellytysten kehittämisestä - Valto](#)

nille kansalaisjärjestöstrategiassa on, että ne tunnistavat tehtäviensä kannalta keskeiset kansalaisjärjestöt, ottavat järjestöjen toimintaedellytykset huomioon strategioissaan ja pitkän aikavälin taloussuunnittelussaan sekä uudistavat avustuskäytäntöjään. Lisäksi organisaatioita suositellaan hyödyntämään maakuntien verkostojärjestöjen potentiaalia, kehittämään osallisuustoimintaansa ja osoittamaan yhteyshenkilöt, jotka hyvinvointialueella ja kunnissa vastaavat kansalais- ja vapaaehtoistoimintaa koskevasta yhteistyöstä sekä tuesta.

Oikeusministeriö on vuonna 2024 julkaistussa alueellisessa järjestöselvityksessään¹⁰ todennut, että verkostojärjestöille tulisi antaa entistä vahvempi rooli yhteistyön kanavina ja koordinoijina alueillaan. Järjestöavustuksia myönnettäessä tulisi huomioida paikallinen yhdistystoiminta ja aluekohtaiset tuen tarpeet. Monille järjestöille on osoittautunut haasteeksi mm. saatavutettavien, edullisten tai ilmaisten tilojen puute ja tähän toivotaan vastaantuloa hyvinvointialueilta ja kunnilta.

4 Järjestöjen yhteistyö- ja toimintaympäristö Pirkanmaalla

Pirkanmaa on maan suurin hyvinvointialue, jossa kuntia on yhteensä 23. Vuoden 2023 lopussa hyvinvointialueen asukasmäärä oli 539 309¹¹. Väestöstä noin 34 % kuului ikäryhmään 0-29 vuotiaat, 38 % sijoittui ikäryhmään 30–59-vuotiaat ja 28 % kuului 60 vuotta täyttäneisiin ja sitä vanhempiin ikäluokkiin¹². Pirkanmaan alueen järjestöjen toiminta kohdentuu monipuolisesti kaikkiin näihin ikäryhmiin kuuluvan väestön tarpeisiin.

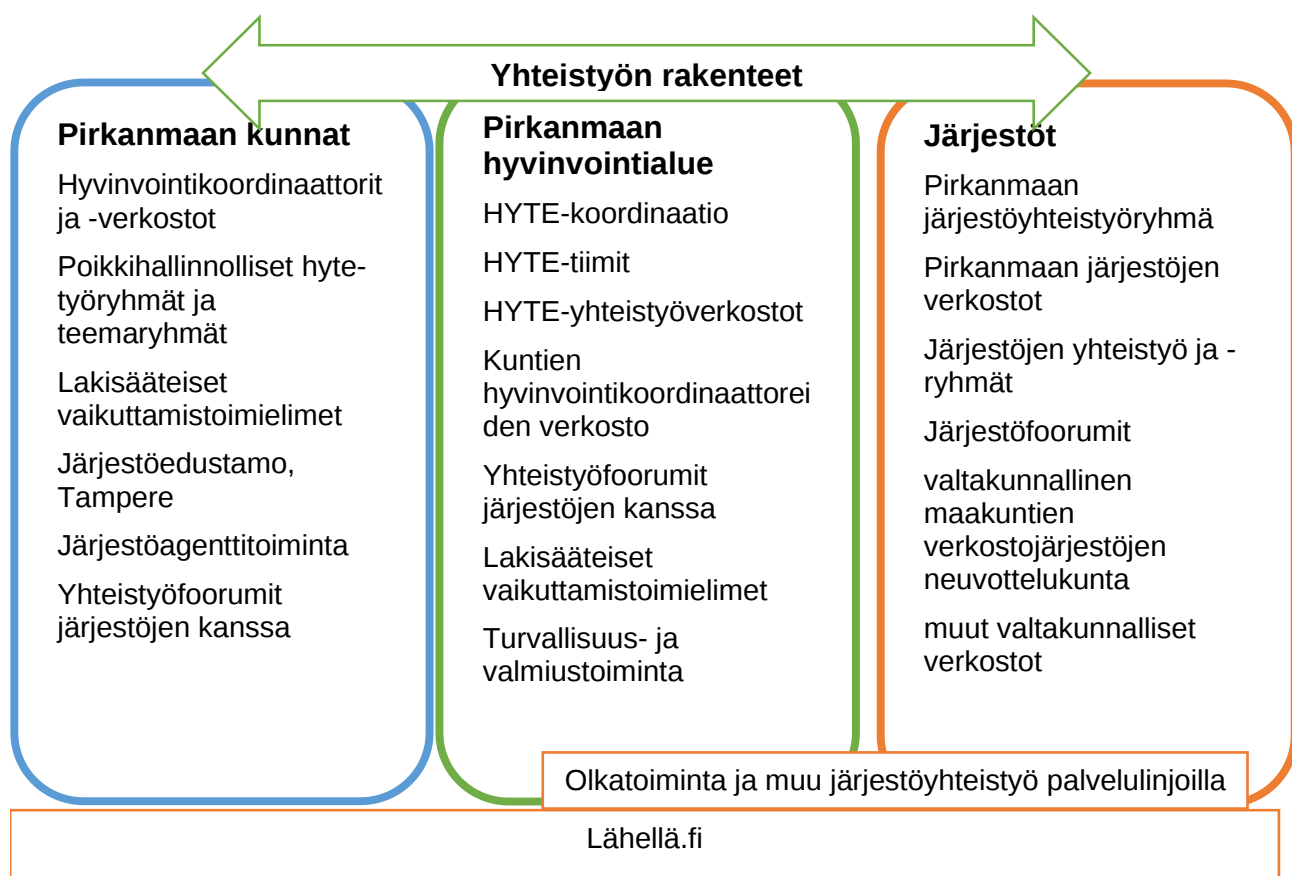
¹⁰ Oikeusministeriön julkaisuja 2024:2. Alanko, Leena ym. 2024, Alueelliset erot kansalais- ja vapaaehtoistoiminnassa – tukemisen tarpeet ja verkostojärjestöjen rooli hyvinvointialueuudistuksessa. Alueelliset erot kansalais- ja vapaaehtoistoiminnassa – tukemisen tarpeet ja verkostojärjestöjen rooli hyvinvointialueuudistuksessa (valtioneuvosto.fi)

¹¹ Tilastokeskus. Väestötietoja maakunnittain. https://stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html

¹² Sotkanet. Väestötilastot. <https://sotkanet.fi/sotkanet/fi/haku?q=219>

Patentti- ja rekisterihallituksen 1.7.2024 tilastojen mukaan Suomessa oli rekisteröityneitä yhdistyksiä yhteensä 107 812, joista 9 217:n kotipaikkakunta on Pirkanmaalla. Sosiaali- ja terveysalan järjestöjä rekisteriin on ilmoitettu 733, kulttuurialan yhdistyksiä 1804, vapaa-ajan yhdistyksiä 943, urheilu- ja liikuntayhdistyksiä 1527 sekä maanpuolustukseen ja kansainvälisiin suhteisiin liittyviä yhdistyksiä 197. Kyläyhdistyksiä Pirkanmaalle on rekisteröityneenä yhteensä 161 ja eläkeläisjärjestöjä sekä -yhdistyksiä yhteensä 94.¹³

Kuvio 1: Järjestöjen yhteistyö- ja toimintaympäristö Pirkanmaalla

(kuvio mukailtu järjestöjen sote-muutostuen aineistosta¹⁴, alla linkkejä järjestöverkostoihin¹⁵)

¹³ Patentti- ja rekisterihallitus 2.1.2024. PRH - Yhdistykset - Yhdistysten määrät maakunnittain ja <https://yhdistysrekisteri.prh.fi/>

¹⁴ <https://innokyla.fi/fi/kokonaisuus/jarjestojen-sote-muutostuki-jarjestot-ihmisen-tukena-sote-suomessa> Kuvion lähde Innokylän materiaaleissa tiedostosta: Järjestöyhteistyön toimintaympäristöt ja yhteistyöelimet hyvinvointialueilla 2023

¹⁵ Tampereen järjestöedustamo: Järjestöedustamo [Tampereen kaupunki - Osallistu ja vaikuta - Yhdistyksille]

5 Järjestöjen keskinäinen yhteistyö

Pirkanmaalla järjestöt ovat verkostoituneet keskenään laajasti. Artteli-kumppanuusyhdistys ry toimii Pirkanmaalla alueellisena verkostojärjestönä sekä edustaa järjestöjä valtakunnallisessa maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunnassa. Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunnan ytimessä ovat sosiaali- ja terveysjärjestöt ja sen tavoitteena on tukea järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vahvistaa niiden ääntä valtakunnallisessa vaikuttamistoiminnassa.¹⁶ Verkostojärjestöjen yhteisille verkkosivuille on kerätty tietoa mm. eri alueiden järjestöyhteistyöstä ja järjestöyhteistyön asiakirjoista.¹⁷

5.1 Artteli-kumppanuusyhdistys ry verkostojärjestönä

Artteli-kumppanuusyhdistyksen yhtenä tehtävänä on edistää Pirkanmaalla sote- ja hyvinvointialan järjestöjen välistä yhteistyötä ja tukea järjestöverkoston toimintaa. Artteli edistää myös Pirkanmaan järjestöjen ja julkisen sektorin yhteistyötä. Lisäksi kumppanuusyhdistys ylläpitää Järjestöpirkanmaa.fi-verkkopalvelua ja on mukana Lähellä.fi-verkkopalvelua ylläpitävässä valtakunnallisessa verkostossa sekä toteuttajana Pirkanmaan OLKA-toiminnassa yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialueen sairaalapalvelujen kanssa. Osana hyvinvointialueen kanssa tehtävää yhteistyötä Artteli vastaa lisäksi vuosittaisten sote-järjestöfoorumien toteuttamisesta.¹⁸

Jatkoa alaviitteeseen 15:

Järjestöagenttitoiminta: [Pirkanmaan järjestöagentit - JÄRJESTÖPIRKANMAA.FI](#)

Järjestöyhteistyöryhmä: [Järjestöyhteistyöryhmä - pirha.fi](#)

Pirkanmaan järjestöjen verkostot: [Pirkanmaan järjestöverkostot - JÄRJESTÖPIRKANMAA.FI](#)

Pirkanmaan järjestöfoorumit: [Järjestöfoorumit - JÄRJESTÖPIRKANMAA.FI](#)

Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta: [Maakuntien verkostojärjestöjen neuvottelukunta](#)

¹⁶ <https://www.verkostojarjestot.fi/neuvottelukunta/>

¹⁷ <https://www.verkostojarjestot.fi/jarjestotietoa/>

¹⁸ <https://www.artteli.fi/yhdistyksille.html>

5.2 Pirkanmaan järjestöverkostot

Pirkanmaan järjestöverkostojen tarkoituksena on tuoda saman alan järjestöt yhteen, toimimaan yhteisten kohderyhmien edunvalvojana ja vaikuttajana. Verkostot tarjoavat julkiselle sektorille asiantuntemusta sekä lausuntoja, ja niiden kautta on mahdollista pyytää edustajia eri työryhmiin. Verkostojen tavoitteena on lisätä järjestöjen välistä vuoropuhelua ja edistää kansalaisten osallisuutta yhteistyön keinoin.¹⁹

Pirkanmaalla toimivia järjestöverkostoja²⁰ ovat muun muassa päihde- ja mielenterveysjärjestöjen Pämi-verkosto, lapsi- ja perhejärjestöjen verkosto, järjestöagenttiverkosto, väkivaltatyön verkosto, vammaisjärjestöjen verkosto, ihmisoikeusverkosto, Hyte-verkosto, potilasyhdistysverkosto, omaishoidon verkosto, välityömarkkinaverkosto, asukas- ja kylätoimintaverkosto, Taikusydän -alueverkosto. Näillä verkostoilla on edustus Pirkanmaan järjestöyhteistyön verkostossa. Muita järjestöverkostoja ovat kohtaamispaikkaverkosto, Paasit-verkosto, kokemustoimintaverkosto, kokemusasiantuntijoiden verkosto, nais erityisen työn verkosto ja järjestöjen toiminnanjohtajien verkosto. Pirkanmaan eläkeläisjärjestöjen verkostona toimii eläkejärjestöjen neuvottelukunta PEETU²¹. (Verkostojen kuvauksia ja yhteystahoja liitteenä kappaleessa 16.)

5.3 Lähellä.fi-verkkopalvelu

Lähellä.fi-verkkopalveluun²² järjestöt ja muut yleishyödylliset yhteisöt sekä kansalaisaktivit voivat ilmoittaa omasta toiminnastaan ja palveluistaan. Järjestöjen tietojen siirtyminen Lähellä.fi-palvelusta Digi- ja väestöviraston ylläpitämän palvelutietovaranto PTV:n kautta

¹⁹ <https://www.artteli.fi/yhdistyksille.html>

²⁰ <https://www.jarjestotpirkanmaa.fi/verkostot.html>

²¹ PEETU <https://pirkanmaanpiiri.elakkeensaajat.fi/peetu/>

²² [Lähellä.fi -verkkopalvelu](#)

hyvinvointialueen digitaaliselle palvelutarjottimelle mahdollistaa sen, että järjestöjen toiminnasta saadaan tietoa keskitetysti. Tämä helpottaa järjestöjen toimintaa ja palveluja koskevaa tiedonhakua, turvaa aiempaa kattavamman palveluneuvonnan ja -ohjauksen sekä auttaa eri toimijatahojen välistä yhteistyötä.

6 Järjestöt Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiassa

Pirkanmaan hyvinvointialueen strategiassa vuosille 2023-2025²³ yhdeksi kärkiteemaksi on nostettu yhdenvertaiset, ennaltaehkäisevät ja vaikuttavat palvelut. Keskeiseksi tavoitteeksi on asetettu alueen kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tiiviin kunta- ja järjestöyhteistyön avulla.

Asiakastyössä järjestöyhteistyö näkyy erityisesti matalan kynnyksen toiminnassa, etsivässä työssä, ennaltaehkäisevissä palveluissa ja elintapaohjauksessa. Asiakastyöhön kiinnittyvän yhteistyön lisäksi järjestöt ovat olleet mukana esimerkiksi hyvinvointisuunnitelmien valmistelussa²⁴, ohjelmatyössä²⁵ ja hyvinvointialueen hoito- ja palveluketjujen laadinnassa²⁶. Yhteiskehittämistä on tehty myös erilaisissa työpajoissa.²⁷ Viestinnällistä yhteistyötä tehdään mm. infotilaisuuksissa, foorumeissa, yhteisissä webinaareissa ja nettisivustoilla²⁸.

²³ [Strategia - pirha.fi](#) ja [Säännöt, ohjelmat ja suunnitelmat - pirha.fi](#)

²⁴ [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen - pirha.fi](#)

²⁵ [Vammaispalveluohjelma - pirha.fi](#)

²⁶ [Hoito- ja palveluketjut - pirha.fi](#)

²⁷ <https://www.pirha.fi/w/liikkuvien-palveluiden-kokeilun-kehittamistyopajoissa-kerattiin-kokoon-asukkaiden-huolet-ja-mahdollisuudet> ja <https://www.pirha.fi/w/vammaispalvelujen-kehittamisohjelman-eli-vapa2025-ohjelman-suunnittelu-jatkuu-kehittamisen-tyopajoilla>

²⁸ <https://www.pirha.fi/web/hyvinvointiaelintavoilla/etusivu> ja [Järjestöyhteistyö - pirha.fi](#)

7 Järjestöyhteistyön rakenteet

Pirkanmaan hyvinvointialueen puitteissa järjestöyhteistyötä tehdään monialaisissa ja moniammatillisissa työryhmissä ja muissa kokoonpanoissa. Ryhmien tarkoituksena on toimia foorumeina tiedonvaihdolle sekä yhteistyön suunnittelulle ja kehittämiselle. Yhteistyöryhmiä koottaessa on huomioitu, että niiden kokoonpano kattaa mahdollisimman laajasti aihepiirien toimijaverkoston.

7.1 Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyöryhmä

Pirkanmaan hyvinvointialueelle on perustettu sosiaali- ja terveysjohtajan päätöksellä järjestöyhteistyöryhmä vuoden 2023 lopulla. Järjestöyhteistyöryhmä toimii yhteistyötahona järjestöjen ja julkishallinnon organisaatioiden välillä. Ryhmän tehtävänä on vahvistaa yhteistyötä niin hyvinvointialueen ja järjestöjen välillä kuin Pirkanmaan järjestöjen kesken.²⁹

Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmässä on 19 edustajaa, joista jokainen edustaa yhtä järjestötoiminnan kategoriaa. Ryhmään kuuluu puheoikeudellisina jäseninä kaupunkien ja kuntien hyvinvointikoordinaattoreita sekä seurakuntien ja hyvinvointialueen edustajia. Toimintaa koordinoidaan hyvinvointialueen ja Artteli-kumppanuusyhdistyksen yhteistyönä. Järjestöyhteistyöryhmä kokoontuu neljä kertaa vuodessa tai tarvittaessa useammin. Yhteistyöryhmän toimintakausi on valtuustokauden mittainen.

Järjestöyhteistyöryhmän missiona on ”Edistää aktiivisesti pirkanmaalaisten hyvinvointia monialaisessa yhteistyössä eri toimijoiden välillä. Pyrimme parantamaan järjestöjen toimintaedellytyksiä Pirkanmaalla ja tuomme järjestöjen kohderyhmien äänen

²⁹ [Järjestöyhteistyöryhmä - JÄRJESTÖTPIRKANMAA.FI \(jarjestotpirkanmaa.fi\)](https://jarjestotpirkanmaa.fi)

päätöksentekoon. Yhteistyöllä ja hyvinvointi- ja kokemustiedon jakamisella voimme vastata alueen asukkaiden tarpeisiin ja luoda kestäviä ratkaisuja hyvinvoinnin edistämiseksi.”

Visioksi on asetettu tavoite, että "Pirkanmaan hyvinvointialueella jokaisen asukkaan ääni kuuluu vahvasti ja palvelut ovat ihmislähtöisiä ja yhdenvertaisia. Järjestöjen toiminnassa kokeiltua ja opittua hyödynnetään hyvinvointialueella laajasti. Yhteistyö eri toimijoiden välillä on sujuvaa ja monipuolista."

7.2 Hyvinvointialueen järjestöyhteistyön sisäinen verkosto

Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyön sisäisen verkoston toiminta on alkanut loppuvuonna 2023. Verkosto koostuu eri palvelulinjojen edustajista ja he toimivat yksiköissään yhdyshenkilöinä järjestöyhteistyöhön liittyvissä asioissa. Verkoston jäsenet ovat mukana mm. järjestöavustushakemusten arvioinneissa sekä kumppanuusavustusta saaneiden tahojen kanssa järjestetyissä kumppanuuskeskusteluissa.

Sisäisen verkoston toiminta vahvistaa osaltaan sisäisen ja ulkoisen integraation muodostumista. Verkosto tarjoaa eri palvelulinjoille mahdollisuuden yhteiseen keskusteluun siitä, millaisin tavoin järjestöyhteistyötä rakennetaan hyvinvointialueen asiakastyössä palvelualueittain ja –yksiköittäin esimerkiksi matalan kynnyksen kohtaamispaikoissa ja sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä. Kokoontumisia on säännöllisesti usean kerran vuodessa.

7.3 Hyvinvointialueen yhteistyöryhmiä

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tueksi hyvinvointialueelle on koottu monialaisia yhteistyöryhmiä. Niissä on mukana palvelulinjojen edustajia sekä verkostokumppaneita järjestöistä ja muista organisaatioista. Muutamina esimerkkejä monialaisista yhteistyöryhmistä ovat ehkäisevän päihdetyön monialaiset työryhmät, MARAK-työryhmät sekä Minun tiimini -toimintamalli.

Pakka-toimintamalli³⁰ on Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen paikallinen alkoholipolitiikka -toimintamalli, joka tarkoituksena on yhdistää alkoholin ja tupakan sekä nikotiinituotteiden saatavuuden säätely ehkäisevään päihdetyöhön. Pirkanmaan hyvinvointialueelle Pakka-toimintamallin mukaiset työryhmät on perustettu 2024. Tavoitteena on vähentää alkoholin sekä tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä ja ongelmallista rahapelaamista. Kohderyhmänä ovat erityisesti alaikäiset.

Pakka-toiminnan yhteydessä Pirkanmaalle on perustettu Tarjontatyöryhmä, jossa on mukana kauppa- ja ravintolaketjujen edustajia sekä viranomaisia, kuten poliisi ja aluehallintovirasto. Lisäksi on perustettu neljä seudullista Kysyntätyöryhmää, joissa on mukana kuntien, Pirkanmaan hyvinvointialueen, järjestöjen ja seurakunnan edustajia sekä työ- ja opiskeluterveyden edustajia. Monialaisten työryhmien avulla pyritään tekemään entistä vaikuttavampaa ehkäisevää päihdetyötä kohderyhmien parissa.

MARAK³¹ on vakavan parisuhdeväkivallan riskinarvioinnin ja uhrin auttamisen moniammatillinen menetelmä. MARAK kokoaa uhrien auttamistehtävissä toimivat viranomaiset ja järjestöt yhteen ja koordinoi annettavaa tukea. MARAK-menetelmä sisältää yhtenä osana systemaattisen väkivallan riskinarvioinnin. Pirkanmaan hyvinvointialueella kokoontuu yksi MARAK-työryhmä kerran kuussa. Virkavastuulla olevat toimijat vaihtuvat asiakkaan kotipaikan mukaisesti työryhmän kokoontumisissa. Työryhmässä on jäseniä poliisista, terveys- ja sosiaalipalveluista, Ensi- ja Turvakodista Rikosuhripäivystyksestä sekä Setlementti Tampereesta.

Pirkanmaan alueellinen väkivallan ehkäisyn työryhmä on koottu Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen suositusten mukaisesti vastaamaan alueellisen väkivallan ehkäisyn tilannekuvan luomiseksi ja väkivallan ehkäisyn toimenpiteiden jalkauttamiseksi. Työryhmää koordinoi HYTE-vastuuyksikön väkivallan ehkäisyn suunnittelupäällikkö ja siinä on edustajia

³⁰ https://www.pirha.fi/documents/d/quest/pirkanmaan_hyvinvointialueen_ehkaiseva_paihdeyon_suunnitelma

³¹ <https://www.pirha.fi/documents/d/quest/pirkanmaan-vakivallan-ehkaisyn-suunnitelma-dotx>

hyvinvointialueen palvelulinjoilta, alueella toimivista järjestöistä, kuntien palveluista sekä poliisista. Väkivallan ehkäisyn työryhmä kokoontuu kuudesti vuodessa.

Minun tiimini -toimintamalli³² tarkoittaa asiakkaan toiveiden mukaisesti koottua joukkoa toimijoita, kuten ammattilaisia, läheisiä ja järjestötoimijoita. Toimintamalli on Pirkanmaan hyvinvointialueelle v. 2023 kehitetty ja valittu tapa tehdä monialaista yhteistyötä asiakaslähtöisesti. Järjestötoimijat ja kokemusasiantuntijat ovat osapuolena Minun tiimini -ryhmissä. Tiimi etsii yhdessä ratkaisuja asiakkaan esiin nostamiin asioihin. Se tarjoaa asiakkaalle tuen yhteisvastuullisesti ja yhdessä laaditun suunnitelman mukaisesti.

Minun tiimini –toimintamallin toimijoihin kuuluvat mm.

- Läheiset, perheenjäsenet, tukihenkilö, omaishoitaja, vertaistoimija
- 3. sektori, yksityiset toimijat
- Ravitsemusterapeutti, liikuntaneuvoja, kulttuuriohjaaja
- Matalan kynnyksen toimijat (lähitori, yhteisökeskus)
- Lääkäri
- Psykologi
- Sairaanhoidaja, terveydenhoitaja
- Psykiatrinen sairaanhoidaja, päihdehoitaja
- Sosiaalityöntekijä
- Sosiaaliohjaaja, asiakasohjaaja
- Kuntoutusohjaaja, fysioterapeutti, puheterapeutti
- Suuhygienisti, hammaslääkäri, hammashoitaja
- Omavalmentaja, työkykykoordinaattori
- KELAn asiantuntija

Minun tiimini -toimintamallia on luotu yhdessä palvelulinjojen kehittäjien kanssa. Työhön on sisällytetty rakenteiden yhteensovittamista, säännöllistä vuoropuhelua ja yhteistä päätöksentekoa yhteisten asiakkaiden prosesseista. Toimintamallin kehittäminen ja ylläpitäminen siirtyy palvelulinjoille kevään 2025 aikana.

³² [Minun tiimini -toimintamalli - pirha.fi](https://www.pirha.fi/minun-tiimini-toimintamalli)

8 Järjestöavustukset

Järjestöavustukset ovat hyvinvointialueelle yksi tapa toteuttaa järjestämislain (612/2021) 7§ mukaista velvoitetta tukea hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä tekevien järjestöjen toimintaedellytyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia. Avustuksia on myönnetty kumppanuus-, yleis- ja kohdeavustuksina hyvinvointia ja terveyttä edistävään, hyvinvointialueen strategian mukaiseen toimintaan, joka täydentää hyvinvointialueen tuottamia palveluita.

Pirkanmaan hyvinvointialueen yleiset avustusperiaatteet on päivitetty vuodelle 2026 ja hyväksytty aluehallituksessa 6.10.2025 § 276. Periaatteiden mukaan hyvinvointialue avustaa lakisääteisiä tehtäviään täydentävää järjestölähtöistä toimintaa, kun se on alueellisesti kattavaa ja hyvinvointialueen strategian mukaista.

8.1 Järjestöavustusmuodot ja -kohteet

Järjestöavustuksilla tuetaan toimintaa, joka täydentää hyvinvointialueen tuottamia palveluja ja tekee yhteistyötä hyvinvointialueen sosiaali- ja terveystalouden tai pelastuspalveluiden kanssa. Avustettavan toiminnon tulee vastata hyvinvointialueen asukkaiden hyvinvoinnin vajeisiin ja toteuttaa hyvinvointialueen hyvinvointisuunnitelmien strategisia painopisteitä³³. Avustusta voidaan myöntää hakijalle, jonka kotipaikka ja toiminta ovat Pirkanmaalla tai jonka säännöllinen toiminta sijoittuu Pirkanmaan alueelle. Hakijalla tulee olla riittävät taloudelliset toimintaedellytykset. Kumppanuus- ja yleisavustusta voidaan myöntää rekisteröityneille järjestöille, jotka ovat toimineet Pirkanmaalla vähintään yhden vuoden ennen avustushakua.

Järjestöavustuksiin varattavasta määrärahasta päätetään Pirkanmaan hyvinvointialueen talousarviokäsittelyn yhteydessä. Vuosina 2023 ja 2024 hyvinvointialueen budjetissa on ollut järjestöavustuksiin käytettävissä 1 750 000 euroa. Määräraha ei ole korvamerkitty eri avustuskohteisiin. Kumppanuusavustushakemusten kokonaissumma on muodostanut

³³ Pirkanmaan hyvinvointialueen hyvinvointikertomus- ja suunnitelma 2023-2026 (sivut 52-53)

suurimman erän hakukokonaisuudesta ja seuraavana ovat olleet yleisavustushakemukset. Kohdeavustukset ovat muodostaneet pienimmän osuuden, niitä on suunnattu yksittäisiin kohteisiin, kuten esimerkiksi teemapäivien, leirien ja koulutustilaisuuksien järjestämiseen sekä neuvonnan ja ryhmätoimintojen käynnistämiseen.

Kaikki avustushakemukset käsitellään järjestö- ja osallisuuskoordinaation avustustiimissä ja niihin pyydetään arviot palvelulinjojen järjestöyhteistyön yhdyshenkilöiltä. Pirkanmaan hyvinvointialueen asiakkuus- ja laatujaosto päättää avustusten myöntämisestä.

Vuonna 2024 kumppanuusavustuksia myönnettiin muun muassa seuraavasti:

- Rikos- ja päihdetaustaisten ennaltaehkäisevään tukeen
- Kouluikäisten lasten maahanmuuttajataustaisten vanhempien tukemiseen
- Perhekeskustoimintaan ja Omakamu-toimintaan
- Matalan kynnyksen avoimien kohtaamispaikkojen toimintaan
- Mielenterveyden tukemiseen liittyviä avoimia ryhmiin ja koulutuksiin
- Mielenterveys- ja päihdeomaisten tukitoimintaan
- Kriisikeskusten matalan kynnyksen kriisi- ja keskustelutukeen
- Eläkeikäisten miesten toimintakyvyn säilyttämisen tukeen
- Seksitautitestaukseen
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöille tarjottavaan vertaisryhmätoimintaan ja –työhön
- Transsukupuolisten ihmisten psykososiaaliseen tukeen
- Hiv-positiivisille ja heidän läheisilleen suunnattuun vertais- ja neuvontatyöhön
- Seksi- ja erotiikka-alalla toimiville suunnattuun neuvontaan ja tukeen
- Neuropsykiatriseen osaamiseen, matalan kynnyksen toimintaan ja vertaistukeen yli 18 –vuotiaille
- Tyttöjen talon avoimeen toimintaan, ryhmiin ja yksilötukeen
- Väkivaltatyöhön
- Naisille suunnattuun etsivään työhön
- Haasteellisessa elämäntilanteessa oleville nuorille aikuisille suunnattuun, mielenterveyttä ja sosiaalista toimintakykyä vahvistavaan kulttuuripajaan
- Nuorten Turvataloon
- Mielenterveyskuntoutujien tukeen ja matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoimintaan
- Työttömille suunnattuun voimavarapisteeseen, terveyden ja elämänhallinnan edistämiseen
- Ikäihmisten keskusteluapuun (Aamukorva)
- Kehitysvammaisille ja erityistä tukea tarvitseville nuorille ja aikuisille tarkoitettu matalan kynnyksen toimitilaan (Iltalinja)
- Kehitysvammaisten ja autismlähtöisten lasten vanhempien tuki (Hetki-ryhmät)
- 60+-ikäisten hyvinvoinnin ja mielenterveyden tukemiseen Senioripysäkillä

- Pitkäaikaisasunnottomien ja vankilasta toistuvasti vapautuvien asuttaminen ja asumisen tukemiseen
- Järjestöyhteistyöryhmän koordinointiin sekä järjestöyhteistyön ja Lähellä.fi -verkkopalvelun edistämiseen Pirkanmaalla

Yleisavustuksia vuonna 2024 myönnettiin mm. seuraaviin toimintoihin ja palveluihin:

- Vertaisryhmätoimintaan erilaisille kohderyhmille
- Vapaaehtoistoiminnan järjestämiseen
- Terveysten edistämisen neuvontaan ja tukeen
- Vanhemmuuden tukemiseen
- Perhevalmennukseen
- Eri kohderyhmien kuntouttavaan toimintaan
- Virkistystoimintaan
- Terapeuttiseen tukeen muistiperheille
- Ennaltaehkäisevään työhön
- Koulutukseen ja tiedotukseen
- Vammaisten nuorten kesäleiritoimintaan
- Vammaisten nuorten työllisyyden tukemiseen
- Kaatumisen ehkäisyyn
- Sairaalaklovnitoimintaan
- Rikosuhripäivystykseen
- Jalkautuvaan työhön mm. mielenterveyden tuessa
- Ikäihmisten avustajatoimintaan
- Terveyspistetoimintaan
- Yhteisöneuvontaan
- Lastenkulttuuritoimintaan sairaalassa
- Asunnottomuustyöhön
- Kuulokuntoutukseen
- Erilaisten potilasyhdistysten perustoimintaan

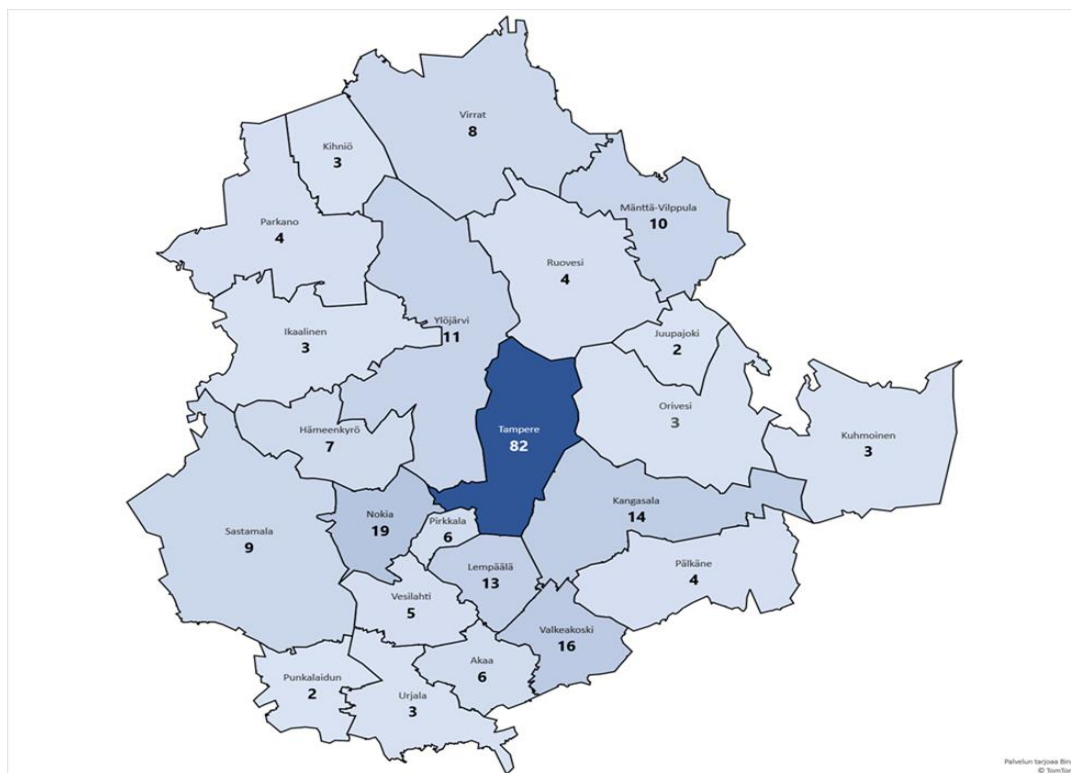
8.2 Kumppanuuskeskustelut

Kumppanuusavustusta saaneiden järjestöjen kanssa käydään kumppanuuskeskustelut. Niihin osallistuvat järjestön edustajien kanssa palvelulinjojen yhdyshenkilöt ja muut avustettavan toiminnan osalta keskeiset yhdyshenkilöt/vastinparit hyvinvointialueella. Kumppanuuskeskustelussa käsitellään avustuksen kohteena olevan toiminnon tai hankkeen kytkeytymistä hyvinvointialueen palveluihin sekä keskustellaan muista järjestöjen yhteistyötoiveista ja -tarpeista. Kumppanuuskeskusteluissa luodaan pohjaa paikallisten yhteistyömuotojen rakentamiselle palvelulinjojen ja järjestöjen kesken.

8.3 Järjestöavustusten jakautuminen alueellisesti

Jokaisessa Pirkanmaan kunnassa oli vuonna 2024 kumppanuus- tai yleisavustusta saaneita järjestöjä. Periaatteena on, että avustettava toiminnan tulee olla järjestön kotipaikkakunnan ja jäsenistön lisäksi avointa muillekin tai toimintaa on jalkautettu eri puolille Pirkanmaalla.

Kuva 1: Kumppanuus- ja yleisavustusta vuonna 2024 saaneiden tahojen määrä kunnittain, avustushakemuksessa ilmoitetun järjestön/ yhdistyksen kotipaikkakunnan mukaan

9 Hyvinvointialue-kunnat-järjestöt yhteistyö

Hyvinvointialueelle, kunnille ja järjestöille kuntien asukkaat ovat yhteisiä asiakkaita. Osapuolilla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohella yhdyspintoja useissa muissakin tehtävissä, kuten esimerkiksi kulttuuripalveluissa, liikuntapalveluissa tai turvallisuuden ja

varautumisen alueilla. Asukkaiden ja asiakkaiden näkökulmasta hyvin toimivat yhdyspinnat näkyvät palveluina, joissa eri osapuolten työnjako ja tiedon kulku on sujuvaa.³⁴

Pirkanmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan kunnat ja Pirkanmaan liitto solmivat keväällä 2023 puitesopimuksen yhteistyökohteista, -tavoitteista ja -rakenteista sekä toimintatavoista³⁵. Yhteistyön yleisinä tavoitteina ovat olleet saavutettavat ja saumattomat palvelut ja eri osapuolten kattava yhteistyö yhdyspintatehtävissä.

Järjestöt tekevät laajasti yhteistyötä sekä hyvinvointialueen että Pirkanmaan kuntien kanssa. Siksi on tärkeää luoda yhdyspinnoille näiden kaikkien tahojen yhteisiä keskustelufoorumeita, jotka auttavat tarkentamaan työjakoa ja yhteistä tekemistä hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden puitteissa.

9.1 Kuntien hyvinvointikoordinaattorien verkosto

Kuntien hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto perustettiin 2010-luvun alkupuolella Pirkanmaan alueellisen hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman valmisteluryhmäksi ja tukemaan kunnissa tehtävää hyvinvointityötä. Hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto on jatkanut toimintaansa Pirkanmaan hyvinvointialueen HYTE-yksikön koordinoimana. Verkostoon ja yhteisiin kokouksiin ovat vuonna 2024 tulleet mukaan myös Pirkanmaan kuntien ehkäisevän päihdetyön koordinaattorit.

Verkoston kokoontumisten tavoitteena on mm. luoda yhteisiä tavoitteita hyvinvoinnin edistämiseksi alueellisesti ja paikallisesti sekä sopia tavoista, joilla hyvinvointityön toteutumisesta eri puolilla Pirkanmaata seurataan. Hyvinvointialueille ja kunnille on asetettu tiettyjen tehtävien valtionrahoituksen perusteeksi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen

³⁴ <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/yhdyspinnat-hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisessa>

³⁵ [Pirkanmaan kuntien, hyvinvointialueen ja maakunnan liiton puitesopimus yhteistyörakenteiden ja toimintatapojen periaatteeksi | Pirkanmaan hyvinvointialue](#)

kertoimet eli HYTE-kertoimet.³⁶ Hyte-kertoimien tarkoituksena on kannustaa hyvinvointialueita ja kuntia kansansairauksien ehkäisyyn, ikääntyvän väestön toimintakyvyn edistämiseen ja tapaturmien vähentämiseen, syrjäytymisen ehkäisyyn sekä sosiaalisen hyvinvoinnin ja työllistymisen edistämiseen. Tavoitteissa onnistuminen vaikuttaa organisaatioiden saamiin valtionrahoitusosuuksiin.

9.2 Hyvinvointialueen hyte-neuvottelut

Lakisääteiset hyte-neuvottelut on toteutettu Pirkanmaan hyvinvointialueella kerran vuodessa. Neuvotteluissa on käsitelty hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyötä, painopisteitä ja seurantaa. Lisäksi käsittelyssä on vuosittain jokin tema tai kohderyhmä, johon syvennyttään tarkemmin. Järjestöjen hyte-neuvottelu on käyty Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmän kanssa.

Hyvinvointialue, kunnat ja järjestöt ovat yhdessä todenneet, että hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden yhteistyön pohja on olemassa, mutta rakenteet edellyttävät vielä selkeyttämistä. Vuoden 2025 hyte-neuvottelut sijoitetaan keväälle ja lähdetään työstämään yhteistä tilannekuvaa ja tietopohjaa hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen kesken. Yhdyspinnoille sijoittuvia palvelupolkuja tullaan tarkastelemaan niistä näkökulmista, miten yhteistyö käytännössä toimii ja kuinka kuntien asukkaita sekä järjestötoiminnasta hyötyviä henkilöitä ja Pirkan asukkaita ohjataan palveluissa puolin ja toisin.

³⁶ <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/hyvinvointijohtaminen-kunnassa/hyte-kerroin-kannustin-kunnille> ja <https://thl.fi/aiheet/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/hyte-kerroin-kannustin-hyvinvointialueille>

10 Kumppanuudet turvallisuus- ja varautumistyössä

Pirkanmaan hyvinvointialueen valmiussuunnitelman³⁷ yleisessä osassa todetaan, että varautumisen kattavuuden takaamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen järjestäjän on tehtävä yhteistyötä alan viranomaisten, kuntien, aluehallintoviraston, ELY-keskuksen, sosiaali- ja terveysministeriön, pelastuslaitoksen, sähköverkkoyhtiöiden, vesilaitosten, järjestöjen ja keskeisten elinkeinoelämän toimijoiden kanssa. Varautumisessa ja kriisitilanteiden tuen järjestämisessä hyvinvointialueen kumppaneihin kuuluvat järjestöjen ohella seurakunnat, joilla on oman lainsäädäntönsäkin nojalla velvoite valmiussuunnitteluun ja kriisitilanteissa psykososiaalisen tuen järjestämiseen.

Järjestöt tuottavat keskeisin osin yhteiskunnan kriisinkestävyttä. Pirkanmaan hyvinvointialueella järjestöt ovat mukana niin edistävässä hyvinvointityössä, ennaltaehkäisevässä turvallisuussuunnittelussa, palvelujen tuottamisessa kuin häiriötilanteisiin varautumisessa. Järjestöt toimivat suorina yhteystahoina asukkaiden suuntaan ja ovat arjen turvallisuuden asiantuntijoita. Ne kanavoivat erilaisia kansalaisten vapaaehtoisia auttamistehtäviä sekä tarjoavat turvallisuuteen liittyvää koulutusta.

Esimerkkejä turvallisuuden järjestöyhteistyöstä ovat mm. Suomen Punaisen Ristin (SPR) kanssa tehdyt varautumiseen liittyvät sopimukset ja VAPEPA:n hyödyntäminen häiriötilanteissa. Yhdyspintaa järjestöjen kanssa ovat esimerkiksi Ankkuri-toiminta³⁸, erityisryhmien turvallisuus, syrjäytymisen ehkäisy, väkivallan vähentäminen, lasten ja nuorten turvallisuuskoulutus.

Alueellisessa turvallisuudessa ja varautumisessa asukas- ja kyläyhdistysten merkitys kumppaneina korostuu niiden paikallistuntemuksen, yhteisöllisyyden kautta syntyneen

³⁷ <https://www.pirha.fi/paatoksenteko/paattajat-ja-paatoksenteko/saannot-ohjelmat-ja-suunnitelmat> ja <https://www.pirha.fi/documents/d/quest/pirkanmaan-hyvinvointialueen-valmiussuunnitelma>

³⁸ <https://ankkuritoiminta.fi/ankkuritoiminta-eri-poliisilaitoksilla#sisa-suomi>

luottamuspääoman sekä kylätalojen vuoksi. Maakunnassa on noin 200 kylätaloa tai muuta vastaavaa yhteisöllistä tilaa, joihin voidaan valmiusasioissa tarvittaessa tukeutua. Monella kylällä on jo valmiina yhteistyöverkosto ja puitteet sekä harjaantuneisuutta yhdessä tekemiseen.

Alueellisen turvallisuussuunnitelman³⁹ puitteissa Pirkanmaan hyvinvointialueen ja järjestöjen yhteistyö alkaa vuonna 2024. Jatkossa järjestöyhteistyötä pyritään tiivistämään alueellisen turvallisuussuunnitelman ja yhteisen turvallisuuden tilannekuvatyön parissa.

11 Järjestöyhteistyö hyvinvointialueen asiakastyössä

Järjestöyhteistyö Pirkanmaan hyvinvointialueen toimialueiden ja palvelulinjojen kanssa on tiivistynyt vuonna 2024. Jo ennen hyvinvointialueen muodostumista terveydenhuollon palveluissa on ollut monialaista yhteistyötä potilasjärjestöjen kanssa. Uusia avauksia on syntynyt mm. sosiaalipalveluissa matalan kynnyksen palveluihin sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

11.1 Matalan kynnyksen kohtaamispaikat

11.1.1 Lähitorit

Lähitorien⁴⁰ perustehtävä hyvinvointialueella on tuottaa matalan kynnyksen palveluna lakisääteistä neuvontaa -ja ohjausta alueen asukkaille, erityisesti ikääntyneille ja vammaisille henkilöille sekä heidän läheisilleen. Neuvonnan- ja ohjauksen palvelu on ensimmäinen yhteydenottokanava ikääntyneen/vammaisen henkilön palvelupolulla. Toimintamallilla halutaan varmistaa asiakkaan oikea-aikainen ohjautuminen sote-palveluihin sekä vahvistaa ennalta ehkäisevien palveluiden saatavuutta Pirkanmaalla yhdessä kuntien ja kolmannen

³⁹ Pirkanmaan hyvinvointialueen alueellinen turvallisuussuunnitelma. [https://pirha.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_1762024/Alueellinen_turvallisuussuunnitelma\(20330\)](https://pirha.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_1762024/Alueellinen_turvallisuussuunnitelma(20330))

⁴⁰ [Lähitorit - pirha.fi](#)

sektorin kanssa. Lähitoreilla toteutetaan yhtenäistä alkukartoitusta omaehtoiisiin palveluihin ja hyvinvointialueen palveluihin ohjaamiseksi. Yhdessä järjestöjen ja kuntien kanssa Lähitoreilla toteutetaan erilaisia tilaisuuksia ja tapahtumia.

Lähitorit toimivat verkostona koko Pirkanmaan alueella, toimipisteitä ja liikkuvia palveluja on saatavana pohjoisella, läntisellä ja eteläisellä johtamisalueella. Kullakin alueella on vuoden 2024 aikana rakennettu yhteistyötä paikallisten yhdistysten, järjestöjen ja muiden sidosryhmien kanssa. Lähitoreille kiinnittyvien verkostojen kokoaminen on tapahtunut ikääntyneiden ja vammaisten palvelujen ennaltaehkäisevissä ja yhteisissä palveluissa toimivan johdon koordinoimana.

11.1.2 Yhteisökeskus ja -neuvonta

Yhteisökeskus⁴¹ kokoaa saman katon alle sosiaalityön ja kolmannen sektorin matalan kynnyksen palveluja. Se tarjoaa kävijöille neuvontaa, ohjausta ja toimintaa sekä kehittää julkisten sosiaalipalvelujen ja yhdistystoimijoiden yhteistyötä. Yhteisökeskuksessa on tarjolla yhteisöneuvontaa, joka on ammatilliseksi toimintamalliksi kehitetty yhteisösosiaalityön matalan kynnyksen työmuoto.

Yhteisöneuvonnassa⁴² autetaan ja ohjataan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksiköiden, yhteisökeskusten ja kolmannen sektorin toimipaikkojen asiakkaita asioissa, joihin ei tarvita sosiaalihuollon ammattihenkilön pätevyyttä. Sosiaalityön tai kolmannen sektorin asiakkaasta, kohtaamispaikan kävijästä tai alueen asukkaasta voi kasvaa yhteisöneuvoja, joka neuvoo ja ohjaa vertaisiaan hyödyntämällä omaa kokemustietoaan. Toimintamallia tuetaan ammatillisesti yhteisösosiaalityön keinoin.

⁴¹ <https://www.pirha.fi/toimipisteet/toimipistehakemisto/hervannan-yhteisokeskus-l8>

⁴² <https://www.pirha.fi/palvelut/sosiaalipalvelut/tyoikaisten-sosiaalipalvelut/yhteisokeskukset>

Yhteisöneuvojat ohjaavat ja neuvovat asiakkaita niissä asioissa, joihin ei tarvita sosiaalihuollon ammattihenkilöin pätevyyttä. He voivat toimia resurssina sosiaali- ja terveystalveluissa. Yhteisöneuvonta tarjoaa konkreettisen toimintamallin julkisten hyvinvointipalveluiden ja järjestötoimijoiden yhteistyöhön kummankin asiantuntijuutta, osaamista ja keinoja hyödyntäen. Järjestöt löytävät ihmisiä, jotka ovat sosiaali- ja terveystalvelujen ulkopuolella.

11.1.3 Perhekeskusverkosto

Perhekeskuksella⁴³ tarkoitetaan lasten, nuorten ja perheiden palveluiden ja toimijoiden verkostoa. Verkostoon kuuluvat Pirkanmaan hyvinvointialueen, kuntien, järjestöjen, uskonnollisten yhteisöjen sekä Kelan palvelut ja toiminnot. Verkostoa johdetaan ja koordinoitaan kokonaisuutena, lapsi- ja perhelähtöisesti.

Perhekeskuksen palveluverkostossa ovat mukana

- Lapsiperheiden sosiaali- ja terveystalvelut
- Varhaiskasvatus- ja opetustalvelut
- Vapaa-aika-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotalvelut
- Järjestöjen ja uskonnollisten yhteisöjen toiminta ja talvelut
- Avoimet kohtaamispaikat lapsille, nuorille ja perheille
- Kuntien terveyttä ja hyvinvointia edistävä toiminta
- Kelan talvelut ja etuudet

Perhekeskus kokoaa luotettavan tiedon, tuen ja perheiden talvelut yhteen paikkaan. Sähköinen perhekeskus ohjaa alueellisiin, kunnallisiin ja järjestöjen talveluihin. Sitä kehitetään yhteistyössä hyvinvointialueiden, perhekeskusveroston, järjestöjen,

⁴³ [Pirkanmaan perhekeskus - Digiperhe - pirha.fi](http://pirkanmaan.perhekeskus.fi)

seurakuntien ja kansallisten toimijoiden kanssa. DigiFinland Oy vastaa kansallisen sähköisen perhekeskuksen toteutuksesta.⁴⁴

11.2 Sairaaloiden ja poliklinikoiden OLKA-toiminta

OLKA-toiminta⁴⁵ on koordinoitua järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa sairaaloissa. Toiminta tarjoaa potilaille ja heidän läheisille tietoa järjestöjen ja hyvinvointialueen palveluista, sekä vertaistukijoiden ja vapaaehtoisten antamaa tukea. Lisäksi OLKA välittää kokemustoimijoita sairaalapalveluissa. Toiminnan keskeisenä tavoitteena on lisätä vapaaehtoisten, vertaistukijoiden ja saattohoidon tukihenkilöiden määrää sairaaloiden yksiköissä.

OLKA-pisteet ovat sairaaloiden asiakkaiden, henkilöstön ja järjestöjen kohtaamispaikkoja.⁴⁶ OLKA-pisteillä on kootusti tarjolla potilas- ja vammaisjärjestöjen sekä hyvinvointia edistävien järjestöjen materiaalia ja oppaita. Pirkanmaan hyvinvointialueella on kaksi koordinaattoria, jotka koordinoivat sairaaloissa toteutuvaa järjestö- ja vapaaehtoistoimintaa OLKA-toimintamallin mukaisesti. Toimintaa on kaikissa viidessä Tays sairaalassa. Pirkanmaalla OLKA-toimintaa toteuttaa yhteistyössä Pirkanmaan hyvinvointialue ja Arttelikumppanuusyhdistys ry.

11.3 Muu järjestöyhteistyö palvelulinjoilla

Yhteisiä vakiintuneita toimintatapoja oman alan järjestöjen ja yhdistysten kanssa ovat luoneet useamman vuoden aikana muun muassa psykiatria, sosiaalityö, syöpätautien yksiköt, infektio-poliklinikka, sairaala-apteekki ja kouluterveydenhuolto. Yhteistyömuotoihin sisältyvät potilaiden ja asiakkaiden ohjaus sote-palveluista järjestöjen toimintojen piiriin, asiakkaille suunnattu tukihenkilötoiminta, neuvonnan ja ohjauksen parissa tehty yhteistyö, yhteiset

⁴⁴ <https://digifinland.fi/toimintamme/sahkoinen-perhekeskus-projekti/>

⁴⁵ <https://olkatoiminta.fi/>

⁴⁶ <https://www.pirha.fi/palvelut/sairaalat-tays/potilaalle-ja-laheiselle/olka-toiminta>

koulutus- ja muut informaatiotilaisuudet sekä vapaaehtoistyön eri toteutustavat. Jalkautuvia yhteistyömuotoja toimiyksiköiden ja järjestöjen välillä on toteutettu myös pitkään. Yhteistyön yhtenä esimerkkinä ovat mm. Pirkanmaan kylissä Pälkäneen Rautjärven Muistikahvila ja Diabeteskerho, joissa ohjelman ja asiantuntijat on järjestänyt Pirkanmaan hyvinvointialue ja kyläyhdistysten toimijat ovat hoitaneet tilat, tiedottamisen ja tarjoilut.

Vuonna 2025 järjestö- ja osallisuustyössä on suunniteltu tehtäväksi yhdessä OLKA-toiminnan kanssa kartoitus, missä kaikkialla suoriin kontakteihin perustuvaa yhteistyötä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluyksiköiden ja järjestöjen välillä tehdään. Lisäksi alueellista jalkautuvaa yhteistyötä on mahdollisuus kartoittaa Pirkan Kylät ry:n kanssa sähköisen kyselyn avulla. Kuvaukset edellä mainituista palveluyksiköissä ja alueilla toteutetuista järjestöyhteistyön muodoista lisätään asiakirjaan vuonna 2025.

12 Asiakasnäkökulma ja osallistuminen

Kansalaisten, kuntalaisten ja asiakkaiden oikeus osallistumiseen on kirjattu useaan lakiin. Perustuslain (731/1999)⁴⁷ mukaan julkisen vallan tehtävänä on edistää yksilön mahdollisuuksia osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan ja vaikuttaa häntä itseään koskevaan päätöksentekoon. Kuntalaissa (410/2015)⁴⁸ todetaan, että lakisääteisiä neuvostoja kuten vanhus- ja vammaisneuvostoja sekä nuorisovaltuustoja voi aktiivisesti hyödyntää asiakasosallisuustyössä. Laki hyvinvointialueesta (611/2021)⁴⁹ ohjaa palvelujen suunnittelemiseen ja kehittämiseen yhdessä palvelujen käyttäjien ja hyvinvointialueen henkilöstön kanssa. Lain 29 §:ssä todetaan, että osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti tukemalla asukkaiden sekä järjestöjen ja muiden yhteisöjen oma-aloitteista asioiden suunnittelua ja valmistelua.

⁴⁷ Suomen perustuslaki 731/1999 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1999/19990731#L1P2>

⁴⁸ Kuntalaki 410/2015 [Kuntalaki 410/2015 - Ajantasainen lainsäädäntö - FINLEX®](#)

⁴⁹ Laki hyvinvointialueesta 611/2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2021/20210611#Pidm45949344350912>

Pirkanmaan hyvinvointialueen asiakaskokemuksen ja osallistumisen ohjelmassa vuosille 2023-2025⁵⁰ todetaan osallistumisella olevan vahva vaikutus luottamukseen organisaatiota kohtaan. Päätöksenteon laatu paranee, kun keskustelussa kuullaan mielipiteitä erilaisista näkökulmista. Aukkaiden, asiakkaiden, sidosryhmien ja henkilöstön mahdollisuus osallistua toimintojen ja palvelujen suunnitteluun tukee niiden kehittämistyötä.

12.1 Asiakasraadit

Asiakasraadit ovat keskustelu- ja kehittämisryhmiä, jotka tuottavat tietoa, kokemuksia ja mielipiteitä hyvinvointialueen palveluista. Asiakasraateina tunnistetaan lisäksi asiakas- ja potilasfoorumit. Asiakasraateihin on avoimia hakuja tai niihin voidaan kutsua mukaan. Osaan raadeista haetaan täydennystä säännöllisin väliajoin. Raatien kesto ja tapaamiset vaihtelevat niiden tarpeen ja suunnitelman mukaan. Raadeissa on aina mukana sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöä.⁵¹

12.2 Asukaspoolit

Pirkanmaan hyvinvointialueen Asukaspooli on vapaaehtoisista asukkaista koostuva osallistujarekisteri, jonka avulla asukkaat voivat osallistua eri menetelmin palvelujen kehittämiseen ja vaikuttaa päätöksentekoon. Asukaspooli mahdollistaa tehokkaan viestinnän osallistumisesta sekä asukasnäkökulman koonnin. Asukaspooliin voivat liittyä Pirkanmaan hyvinvointialueen asukkaat tai hyvinvointialueen palveluja käyttävät henkilöt.⁵²

⁵⁰ https://pirha.cloudnc.fi/fi-FI/Toimielimet/Aluehallitus/Kokous_1262023

⁵¹ <https://www.pirha.fi/asiakkaalle/osallistu-ja-vaikuta/asiakasraadit>

⁵² <https://www.pirha.fi/asiakkaalle/osallistu-ja-vaikuta/asukaspooli>

12.3 Kokemusasiiantuntijatoiminta

Pirkanmaan hyvinvointialueella on kokemusasiiantuntijatoimintaa. Kokemusasiiantuntijoita tulee pääsääntöisesti järjestöistä, kokemustoimijaverkoston kautta.⁵³ Kokemusasiiantuntija voi olla koulutettu, mutta tehtävässä voi toimia myös ilman koulutusta. Järjestöt kouluttavat oman toimialansa asiantuntijat. Sairaalapalveluissa OLKA-toiminta välittää kokemustoimijat ja heillä on koulutus⁵⁴.

Kokemusasiiantuntijan tehtävä muovautuu tarpeen ja toimeksiannon mukaisesti. Hän toimii hyvinvointialueella kehittäjä- tai kouluttajatehtävissä tai tukena niiden kokemusten pohjalta, joita hänellä on hyvinvointialueen palvelujen asiakkaana tai asiakkaan läheisenä.⁵⁵ Kokemusasiiantuntijalla on omakohtainen kokemus sairaudesta, vammasta, ongelmasta tai elämäntilanteesta tai kokemus läheisenä vastaavista asioista. Hän välittää kokemustietoa samoja haasteita kokeville, eri alojen ammattilaisille tai opiskelijoille tai suurelle yleisölle. Sen lisäksi, että kokemusasiiantuntija tukee asiakasta ja läheisiä toimimaan uuden tilanteen tai haasteen kanssa, hän avustaa siinä, miten sairaalaympäristössä tai hoito- ja palveluketjun keskellä tullaan toimeen.

12.4 Vaikuttamistoimielimet

Asukasosallisuuden yksi toteutusmuoto ovat vaikuttamistoimielimet. Pirkanmaan hyvinvointialueella vaikuttamistoimielimiä ovat vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja nuorisovaltuusto.⁵⁶ Vaikuttamistoimielimien jäsenistä useat ovat mukana myös järjestöjen

⁵³ [Etusivu - Kokemustoimintaverkosto](#)

⁵⁴ https://www.pirha.fi/documents/2739855/3751883/Kokemusasiiantuntijana_ja_kehitt%C3%A4j%C3%A4asiakkaana_Pirkanmaan+hyvinvointialueella.pdf

⁵⁵ [Kokemusasiiantuntijatoiminta - pirha.fi](#)

⁵⁶ [Vaikuttamistoimielimet - pirha.fi](#)

toiminnassa. Viiteryhmiensä edustajina neuvostot ovat keskeisiä tahoja tuomaan asiantuntijuuttaan osaksi hyvinvointialueen palvelujen suunnittelua ja kehittämistä.

Hyvinvointialuelain 32 § (611/2021)⁵⁷ mukaan ”vaikuttamistoimielimille tulee antaa mahdollisuus vaikuttaa hyvinvointialueen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on tai joilla vaikuttamistoimielin arvioi olevan merkitystä lasten ja nuorten, ikääntyneen väestön tai vammaisten henkilöiden ja heidän tarvitsemiensa palveluiden kannalta, ja vaikuttamistoimielimet tulee ottaa mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella”.

Hyvinvointialueiden vaikuttamistoimielimen jäsenillä on yhteys myös asuinkuntiansa vastaaviin toimielimiin. Kuntien vaikuttamistoimielimille on kuntalain mukaan (410/2015, 26-28§)⁵⁸ annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä niiden edustaman väestöryhmän kannalta.

Näistä näkökulmista vaikuttamistoimielimet toimivat edustamansa väestöryhmän asiantuntijoina ja ovat yksi keskeinen taho tuottamassa näkemyksiä mm. hyvinvointialueen, kuntien ja järjestöjen yhdyspinnoilla tehtävään hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen työhön.

13 Järjestöyhteistyön yhteyshenkilöt hyvinvointialueella

Järjestöavustusten ja järjestöyhteistyön yhteyshenkilöinä toimivat:

suunnittelupäällikkö Johanna Sola johanna.sola@pirha.fi

suunnittelija Noora Salminen noora.e.salminen@pirha.fi

⁵⁷ Laki hyvinvointialueesta 611/2021 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2021/20210611#O2L5P32>

⁵⁸ Kuntalaki 410/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150410#O2L5P28>

Pirkanmaan hyvinvointialueen sisäisen järjestöyhteistyön verkoston jäsenet ovat myös yhdyslinkkejä palvelulinjoille.

14 Viestintä

Järjestöyhteistyötä tehdään tunnetuksi Pirkanmaan hyvinvointialueella yhdessä Arttelikumppanuusyhdistyksen ja muun järjestöyhteistyöryhmän kanssa. Järjestöyhteistyöryhmä toimii yhdystahona, jonka kautta viestinnässä saavutetaan eri järjestöverkostot. Ja toisin päin, yhteistyöryhmän välityksellä tuodaan hyvinvointialueelle yhteiseen keskusteluun järjestöjen taholta esille nostettuja asioita. Yhdessä järjestetään erilaisia järjestöyhteistyöhön liittyviä webinaareja ja infotilaisuuksia. Järjestöjen tarjoamista tukimuodoista ja palveluista tiedotetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen eri palvelupisteissä ja -yksiköissä. Pirkanmaan hyvinvointialueen elintapaohjauksen sekä järjestö- ja osallisuustyön sivustoille viedään tietoa järjestöjen toiminnasta. Järjestöyhteistyön asiakirja tallennetaan Pirkanmaan hyvinvointialueen nettisivustolle.

15 Lopuksi

Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestöyhteistyön asiakirja on kokonaiskatsaus siihen, mistä osa-alueista järjestöyhteistyö hyvinvointialueella on rakentunut. Asiakirjaan ovat tuottaneet sisältöjä ja kommentteja Pirkanmaan järjestöyhteistyöryhmän jäsenet, eri järjestöverkostojen edustajat, hyvinvointialueen palvelulinjojen järjestöyhteyshenkilöt, hyvinvointialueen osallisuuden edistämisen, hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden suunnittelutehtävissä toimiva henkilöstö ja vaikuttamistoimielinten jäsenet.

Asiakirjan aineiston ovat koostaneet yhdessä Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestö- ja osallisuuskoordinaation yhteyshenkilöt Anu Kallio, Johanna Sola ja Noora Salminen, joista ensiksi mainittu on vastannut myös asiakirjan kirjoittamisesta.

Kiitokset kaikille asiakirjan tekemiseen osallistuneille!

Tampereella 20.12.2024

Tuukka Salkoaho
Integraatiojohtaja

16 Liite: Järjestöverkostojen kuvaus

Järjestöverkostojen ajantasaiset yhteystiedot löydät sivulta:

<https://www.jarjestotpirkanmaa.fi/verkostot.html>

Asukas- ja kylätoiminta

Asukas- ja kylätoimintaverkosto

Pirkanmaan asukas- ja kylätoimintaverkostoon kuuluu reilut 300 yhdistystä. Verkosto kattaa koko maakunnan toimiessaan sen kaikissa 23 kunnassa. Asukas- ja kyläyhdistysten maakuntatason organisaationa on Pirkan Kylät ry. Se toimii verkoston jäsenten viestintäkanavana ja yhteistyöelimenä sekä edistää maakunnan kylätoimintaa. Pirkan Kylät ry näkee kylien yhteisöllisyyden ja muutoskestävyyden yhtenä maakunnan menestystekijöistä. Lue lisää täältä: <https://www.pirkankylat.fi/>

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen Hyte-verkosto

HyTe-verkoston painopiste on kokonaisvaltaisen terveyden edistämisessä, eli mielekkään liikuntasuhteen, levon ja palautumisen, terveen ruokasuhteen sekä kaikkiaan hyvinvointia tukevien elämäntapojen vahvistamisessa; pyritään hahmottamaan mielenterveys olennaisena osana kokonaisterveyttä ja ehkäisemään kansansairauksia. Nämä teemat yhdistävät mukana olevia järjestöjä.

Ihmisoikeudet

Pirkanmaan ihmisoikeusverkosto

Pirkanmaan ihmisoikeusverkosto on Pirkanmaalaisten järjestöjen verkosto, jotka aktiivisesti edistävät erilaisten ryhmien ihmisoikeuksia tai tekevät työtä esimerkiksi rakenteellisten syrjäintämekanismien tai vähemmistöstressin vähentämiseksi. Verkosto lisää eri toimijoiden yhteistyötä ja tekee yhteistä viestintä- ja vaikuttamistoimintaa.

Ikäihmiset

Eläkeliiton Pirkanmaan piiri ry

Eläkeliiton Pirkanmaan piiri tarjoaa eläkeläisille ja ikäihmisille monipuolista tekemistä, koulutusta, matkoja ja tapahtumia. Toiminnan keskiössä ovat 15 paikallisyhdistystä ympäri Pirkanmaata – Eläkeliiton jäsenyhdistyksissä viihdytään ja toimitaan yhdessä. Yhtenä toimintamuotona on vapaaehtoistoiminta. Vuonna 2023 vapaaehtoistoiminnan yksilöauttamiskertoja oli 3667 ja ryhmätoimintakohteena noin 17500 henkilöä. Rekisteröityjä vapaaehtoistoimijoita piirimme yhdistyksissä on yli 200 henkilöä. Eläkeliitto on Suomen suurin ja sitoutumaton eläkeläisjärjestö ja tärkein tavoitteemme on ikäystävällinen Suomi ja Pirkanmaa. Lisätietoja sivuilla: <https://pirkanmaa.elakeliitto.fi/>

Eläkeläisjärjestöjen Pirkanmaan piirien yhteistyöelin PEETU

PEETU on eläkeläisjärjestöjen Pirkanmaan piirien (Eläkeliitto, Eläkeläiset, Eläkkeensaajat ja Kansallinen senioriliitto) yhdessä sopima yhteistyöelin. Sen toiminnan tavoitteena on eläkeläisten ja ikäihmisten taloudellisten ja sosiaalisten olojen sekä elämänlaadun parantaminen. PEETU pitää yhteyttä hyvinvointialueen päättäviin elimiin ja eritoten alueen vanhusneuvostoon sekä maakunnan kansanedustajiin. Se suorittaa ikäihmisten ja eläkeläisten edunvalvontaa järjestöjen tavoitteiden mukaisesti sekä järjestää jäsenistöilleen seminaareja ja koulutusta ja informaatiotilaisuuksia ajankohtaisista edunvalvontaan liittyvistä aiheista. PEETUun kukin mukana oleva järjestö valitsee kaksivuotiseksi kaudeksi kaksi jäsentä ja yhden varajäsenen. Vetovastuu kiertää piirijärjestöltä toiselle. Lisätietoja sivuilla: <https://pirkanmaanpiiri.elakkeensaajat.fi/peetu/>

Järjestöagentit

Järjestöagenttiverkosto

Järjestöagentit ovat Pirkanmaan kunnissa (pois lukien Tampere) toimivia vapaaehtoisia järjestötoimijoita. He innostavat omalla toiminnallaan paikallisia yhdistyksiä verkostoitumaan keskenään ja vievät työpanoksellaan eteenpäin kunnan ja yhdistysten yhteistyötä. Järjestöagentit toimivat luontevana työparina kunnan järjestöyhteyshenkilölle yhdistystoiminnan asiantuntijana ja yhteistyön kehittäjinä. Yhteisenä tavoitteenamme on saada kuhunkin kuntaan sopivat yhteistyörakenteet, jotka mahdollistavat kunnan ja paikallisten yhdistysten pitkäjä-

teisen yhteistyön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Järjestöagenttien verkosto koontuu yhteisiin teematapaamisiin tarvittaessa ja verkoston toiminnan suunnitteluun vuosittain. Toimintaa koordinoi Artteli-kumppanuusyhdistys ry.

Kriisi- ja väkivaltatyö

Pirkanmaan väkivaltatyön verkosto

Ei-edustuksellinen yhteistyöverkosto Pirkanmaalla toimiville ammattilaisille, jotka tekevät väkivaltatyötä tai kohtaavat työssään paljon väkivaltaan liittyviä teemoja. Asiantuntijaverkosto on toiminut vuodesta 2013 lähtien ammattilaisten tiedonvaihdon ja verkostoitumisen foorumina. Sen tehtävänä on lisätä Pirkanmaalla toimivien ammattilaisten osaamista väkivalta-asioissa järjestämällä mm. koulutuksia ja Väkivaltatyön messuja. Verkostoon kuuluvat ammattilaiset työskentelevät väkivallan eri muotojen parissa ja kaiken ikäisten asiakkaiden kanssa. Laajaan verkostoon kuuluu 120 ammattilaista mm. eri järjestöistä, Pirkanmaan hyvinvointialueelta, Pirkanmaan kunnista ja Tampereen yliopistosta. Verkostolla on vuosittain kiertävä puheenjohtaja- ja sihteerivuoro.

Pirkanmaan kunniaväkivaltatyön verkosto

Yhteistyöverkosto ammattilaisille, jotka tekevät työtä asiakkaiden tai yhteisöjen kanssa, joissa esiintyy kunniaan liittyviä haitallisia perinteitä. Asiantuntijaverkosto on toiminut vuodesta 2007 lähtien moniammatillisena kunniaan liittyvissä kysymysten jakamisen foorumina. Sen tehtävänä on ammattilaisten välinen tiedon vaihto ja keskinäinen konsultointi kunniaan liittyvän väkivallan (KLV) uhkatilanteissa sekä tiedon lisääminen KLV:sta ilmiönä. Verkosto kutsuu kokouksiin asiantuntijoita alustamaan ajankohtaisista aiheista sekä järjestää ammattilaisille koulutuksia KLV:an liittyvistä teemoista. Verkostoa koordinoi Setlementti Tampere ry:n Väkivaltatyön yksikön Didar-työ ja siihen kuuluu 50 erikseen mukaan kutsuttavaa jäsentä mm. järjestöistä, maahanmuuttajatyöstä, poliisista, Pirkanmaan hyvinvointialueelta, Tampereen kaupungilta ja oppilaitoksista.

Pirkanmaan Seri-verkko

Yhteistyöverkosto Pirkanmaalla toimiville ammattilaisille, jotka tekevät työtä henkilöiden kanssa, joilla on riski syyllistyä tai jotka ovat tehneet seksuaaliväkivaltaa. Asiantuntijaverkosto on toiminut vuodesta 2020 lähtien seksuaaliväkivallan tekijöihin liittyvän konsultoinnin

sekä osaamisen lisäämisen foorumina. Verkosto kutsuu kokouksiin asiantuntijoita alustamaan ajankohtaisista aiheista sekä järjestää koulutusta ammattilaisille seksuaaliväkivallan tekijöihin liittyvistä teemoista. Verkostoa koordinoi Setlementti Tampere ry:n Väkivaltatyön yksikön Välitä! -työ ja siihen kuuluu 30 erikseen mukaan kutsuttavaa jäsentä mm. järjestöistä, rikosseuraamusosalta, asianajotoimistosta, Pirkanmaan hyvinvointialueelta, Tampereen kaupungilta ja oikeusministeriöstä.

Liikunta

Hämeen Liikunta ja Urheilu ry

Hämeen Liikunta ja Urheilu (HLU) ry liikkumisen puolestapuhuja ja edunvalvoja Pirkanmaalla ja Kanta-Hämeessä. Tavoitteenamme on innosta ihmisiä liikkumaan ja lisätä liikettä kaikissa ikäryhmissä sekä edistää ihmisten hyvinvointia liikunnan keinoin. Toimintatapojamme ovat mm. verkostotyö, tapahtumat, kampanjat, vaikuttaminen, viestintä, neuvonta ja sparraus sekä koulutus. HLU on yksi 15 Liikunnan aluejärjestöstä, jotka toimivat koko Suomessa yli laji- ja kuntarajojen. Niiden perustehtävänä on päivittäisen liikkeen lisääminen, elinvoimainen seuratoiminta sekä kuntakumppanuus. Vaikuttamistyöllä aluejärjestöt edistävät liikunnan edellytyksiä. Lisätietoja sivuilla: <https://www.hlu.fi/>

Päihdetyö ja mielenterveystyö

Pämi- Pirkanmaan päihde- ja mielenterveysjärjestöjen verkosto

Pämi - Pirkanmaan päihde- ja mielenterveysjärjestöjen verkosto koostuu 28:sta Pirkanmaan alueen järjestöstä. Verkosto lisää päihde- ja mielenterveysjärjestöjen välistä yhteistyötä, viestii yhteisesti sekä suunnittelee yhteistä vaikuttamistoimintaa. Pämi-verkosto järjestää Pirkanmaan alueella yhteistä päihde- ja mielenterveyspäivää, tapahtumia sekä koulutusta. Verkostoon kuuluvien järjestöjen toiminnassa kohdataan vuosittain yli 71 000 asiakasta.

Monikulttuurisuus

Pakolaisnuorten tuki ry

Pakolaisnuorten tuki ry on sosiaalialan järjestö. Tehtävämme on rakentaa Suomea, jossa pakolaistaustaiset nuoret löytävät merkityksellisen roolin osana suomalaista yhteiskuntaa. Pakolaisnuorten tuki ry on tehnyt monikulttuurista nuorisotyötä vuodesta 2002 alkaen. Olemme

monikulttuurisen nuorisotyön, perhetyön ja matalan kynnyksen mielenterveystyön valtakunnallinen edelläkävijä. Työmuotomme ovat tällä hetkellä Kölvin kohtaamispaikka (tukea ja toimintaa 12-29-vuotiaille pakolais- ja maahanmuuttotautaisille pojille ja nuorille nuorille), Vapari-toiminta (vapaaehtois-, vertaisvapaaehtois- ja kansalaistoiminta Kölvin kohtaamispaikassa), Nova-toiminta (tukea ja toimintaa 12-29-vuotiaille pakolais- ja maahanmuuttotautaisille tytöille ja nuorille naisille), Valomo-valmennus (yksilöohjausta ja pienryhmätoimintaa 18-29-vuotiaille pakolaistaustaisille miehille), Avaamo-palvelut (pakolaistaustaisia vanhempia kasvatuksessa tukevaa toimintaa) ja Voimaksi-pienryhmätoiminta (10-16-vuotiaita maahanmuuttotautaisia nuoria kouluissa tukevaa toimintaa). Lisätietoa sivuilla: www.pakolaisnuortentuki.fi

Nuoriso

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuusto

Pirkanmaan hyvinvointialueen nuorisovaltuustossa on edustaja jokaisesta kunnasta. Nuorisovaltuuston tehtävänä on edistää nuorten hyvinvointia alueella ja vaikuttaa heitä koskeviin päätöksiin hyvinvointialueella muun muassa aloitteilla ja lausunnoilla. Nuorisovaltuusto otetaan mukaan osallistumisen ja kuulemisen kehittämiseen hyvinvointialueella. Nuorisovaltuuston sähköposti: nuorisovaltuusto@pirha.fi

Omais- ja läheistyö

Pirkanmaan omaishoidon verkosto

Pirkanmaan omaishoidon verkostoon kuuluu valtakunnallinen Omaishoitajaliitto ry, Tampereen Seudun Omaishoitajat ry, Ruoveden Omaishoitajat ja läheiset ry ja Parkanon omaishoitajat ja läheiset ry, jotka yhdessä toimivat asiantuntijana omaistaan tai läheistään hoitavien henkilöiden yhteiskunnallisen aseman parantamiseksi ja toimivat omaishoitoperheiden parhaaksi. Omaishoito koskettaa kaikenikäisiä ihmisiä eri elämäntilanteissa. Verkoston avulla läheistään hoitavat saavat tietoa, valmennusta ja virkistystä sekä vertaistukea samankaltaisessa elämäntilanteessa olevilta ihmisiltä.

Lapsi- ja perhetyö

Pirkanmaan lapsi- ja perhejärjestöjen verkosto

Pirkanmaan lapsi- ja perhejärjestöjen verkosto edistää yhteisellä toiminnallaan lasten ja perheiden hyvinvointia sekä osallisuutta. Keskitymme vaikuttamiseen ja edunvalvontaan ottamalla kantaa lapsia ja perheitä koskevissa asioissa ja tuomalla perheiden ääntä ja tarpeita kuuluville. Edistämme yhteistyötä julkisen sektorin kanssa ja kasvatamme ymmärrystä lapsi- ja perhejärjestöjen arvokkaasta työstä sekä realiteeteista. Verkoston tarkoituksena on mahdollistaa järjestöjen välinen tiedonvaihto ja asiantuntijuuden jakaminen. Verkoston toiminta vahvistaa järjestöjen välistä dialogia ja tekee viestinnästä tehokkaampaa. Verkosto voi toteuttaa myös yhteisiä tempauksia.

Potilastoiminta

Potilasyhdistysverkosto

Potilasyhdistysverkosto kokoaa yhteen Pirkanmaan alueen potilasyhdistykset yhteiseen vuoropuheluun ja vaikuttamistyöhön. Verkoston tavoitteena on edistää potilaiden ja pitkäaikaissairaiden äänen kuulumista sekä vahvistaa järjestöjen asemaa osana alueellista sote-yhteistyötä. Verkosto toimii tiedon jakamisen, kokemusten vaihtamisen ja yhteisen vaikuttamisen alustana. Keskeisiä teemoja ovat potilasjärjestöjen näkyvyys, asiakasosallisuus, palvelujen saavutettavuus ja kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen. Potilasyhdistysverkosto rakentaa siltoja järjestöjen ja viranomaisten välille – potilaan parhaaksi.

Taide ja kulttuuri

Pirkanmaan Taikusydän-alueverkosto

on avoin kaikille kulttuurin ja hyvinvoinnin ammattilaisille, organisaatioille, kunnille, hyvinvointialueen toimijoille ja yhteisöille sekä alan opiskelijoille. Pirkanmaan verkostotyö perustuu asiantuntijuuden jakamiseen, yhteisiin arvoihin ja tavoitteisiin sekä monialaiseen sosiaali- ja terveysalan sekä kulttuurialan ammattilaisten yhteistyöhön. Pirkanmaan alueverkosto on toiminnallinen ja tavoitteellinen toimija, joka kehittää saavutettavia ja jatkuvasti saatavilla olevien taide- ja kulttuuripalveluiden tarjontaa ja tukee alan kehittymistä aina ruohonjuuritasolta strategioihin.

Verkoston tehtävät ja keskeisiä tavoitteita on edistää Pirkanmaalla taiteen, kulttuurin ja hyvinvoinnin yhteyksiä tukevien palveluiden ja rakenteiden syntymistä, lisätä kulttuurihyvinvoinnin tunnettuutta ja vaikuttavuutta, tiivistää sote-, kunta-, järjestö- ja kulttuuritoimijoiden suunnitelmallista yhteistyötä, parantaa Pirkanmaan alueen kulttuuritoimijoiden ja -laitosten valmiuksia tuottaa hyvinvointia tukevia, saavutettavia taide- ja kulttuuripalveluita, edistää palveluiden saatavuutta kaikkialla Pirkanmaalla sekä juurruttaa kehitettyjä hyväksi todettuja, vaikuttavia toimintamalleja ja taide- ja kulttuuripalveluja pysyväksi toiminnaksi hyvinvoinnin, terveyden ja osallisuuden edistämisen palvelurakenteisiin.

Yhteinen kehittäminen liittyy kiinteästi Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman toimeenpanoon yhteistyössä Pirkanmaan alueellisen kulttuurihyvinvointityöryhmän KULTU:n kanssa. Vuodesta 2016 Pirkanmaalla toiminut KULTU on strategisesti toimiva monialainen asiantuntijaryhmä ja yhteistyöelin, joka varmistaa kulttuurihyvinvointiin liittyvää kehitystä Pirkanmaalla. KULTU-työryhmä edistää kulttuurihyvinvointityötä tekevien toimijoiden toimintaedellytyksiä ja niihin liittyviä yhteistyön rakenteita sekä varmistaa osaltaan alueellisen kulttuurihyvinvointisuunnitelman toimeenpanoa. KULTU:ssa ovat tällä hetkellä mukana Pirkanmaan hyvinvointialue, Pirkanmaan liitto, Tampereen kaupunki, Lempäälän kunta, Sastamalan kaupunki sekä kulttuurikentän ja kulttuurihyvinvoinnin edustajina Kulttuurikeskus PiiPo, Tampereen Teatteri, Pirkanmaan festivaalit ja Pirkanmaan Tanssin Keskus.

Verkoston koordinointi ja yhteyshenkilöt: Pirkanmaan alueverkostoa koordinoivat Kulttuurikeskus PiiPoo, Tampereen kaupungin Sivistyspalvelut ja Pirkanmaan hyvinvointialue – PIRHA. Verkoston nettisivu <https://taikusydan.turkuamk.fi/alueverkostot/pirkanmaa/> sekä Facebook: <https://www.facebook.com/groups/1235522749972772/>

Turvallisuus ja varautuminen

SPR Hämeen piiri

Suomen Punaisen Ristin Hämeen piiri on osa lakiin (238/2000) ja asetukseen (827/2017) perustuvaa Suomen Punaista Ristiä. Piirin toiminnan painopiste on tukea ja kouluttaa kolmen maakunnan (Kanta-Häme, Pirkanmaa ja Päijät-Häme) ja 38 kunnan alueella toimivia paikallisosastoja ja niiden vapaaehtoisia ihmisten auttamisessa ja eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa tehtävässä yhteistyössä. Piirin alueella on 47 paikallisosastoa. Toimintaa

toteuttaa piirin palkattu henkilöstö yhdessä vapaaehtoisten kanssa. Lisätietoja sivuilla:
<https://piirit.punainenristi.fi/Punainen-Risti-Hameen-piiri/>

Työ- ja toimintakyky

Välityömarkkinaverkosto

Välityömarkkinaverkosto on välityömarkkinatoimijoiden yhteenliittymä, joka kokoaa yhteen työllistämisen ja välityömarkkinoiden parissa toimivia järjestöjä. Tavoitteena verkostolla on yhteistyön tiivistäminen ja yhteisen keskustelun lisääminen toimialueen eri järjestöjen välillä Pirkanmaalla.

Vammaiset

Pirkanmaan vammaisjärjestöverkosto

Pirkanmaalla toimivien vammaisjärjestöjen ja yhdistysten verkosto. Verkoston tavoitteena on edistää eri tavoin vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta ja osallisuutta sekä ympäristön ja palvelujen esteettömyyttä ja saavutettavuutta.

Vanhustyö

Ikäihmisten palveluita tuottavat yhdistykset

Pirkanmaalaiset kolmannen sektorin palveluntuottajat ikäihmisten hyvinvointi- ja asumispalvelujen tuottajina. Pirkanmaalaiset kolmannen sektorin palveluntuottajilla on pitkät perinteet ikäihmisten monipuolisten asumispalvelujen, hyvinvointipalvelujen ja vapaaehtoistyön tuottajina, kehittäjinä ja mahdollistajina. Palveluntuottajat toimivat verkostoissa, joihin kuuluvat asiakkaat, vapaaehtoiset, Pirkanmaan hyvinvointialue, laajat toimijaverkostot, tutkimus- ja koulutusyhteisöt. Asumisen palveluissa tavoitteena on elämänkaaren mittainen asuminen ja yksilölliset palvelut asiakkaan tarpeisiin ja toiveisiin. Hyvinvointia edistäviä palveluita tuotetaan moniammatillisesti osallistaen asiakkaita toimintojen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Kolmannen sektorin palveluntuottajat jakavat saman arvomaailman palveluista ja toiminnosta, jotka tuotetaan moniammatillisesti lähellä kuntalaisia ja kuntalaisten ääntä kuunnellen.

Verkostoon kuuluvat toimijat ovat:

Ainalan asunto- ja palvelukeskus, Virrat,

Elämänpuu Oy, Tampere,
Honkalakoti ry. Ruovesi
Jalmari Jyllin säätiö, Jyllinkodit Oy, Ikaalinen
Kotipirtti ry., Tampere
Koivupirtinsäätiö, Tampere
Nurmikoti Oy, Tampere
Pirkanmaan ensi – ja turvakoti, Petsamokoti, Tampere
Sastamala kodit, Sastamala
Sointu Senioripalvelut, Tampere
TampereMissio Palvelut Oy, Tampere,
Tampereen Naisyhdistys ry., Lahdensivukoti, Tampere
Treili Oy, Tampere
Viola-kotiyhdistys ry., Tampere

Kokemusasiantuntijatoiminta

Kokemusasiantuntijoiden verkosto

Verkosto on tarkoitettu vertaistuelliseksi verkostoksi kokemusasiantuntijoina toimivien henkilöiden välille. Verkosto kokoontuu keskustelun äärelle neljä kertaa vuodessa ja aiheet vaihtelevat tapaamiskerroittain. Verkoston sisällön määrittävät verkoston jäsenet.

Kohtaamispaikkaverkosto

Kohtaamispaikkaverkosto

Kohtaamispaikkaverkoston järjestöt tarjoavat ennalta ehkäisevää, toipumista tukevaa ja kaikille avointa matalankynnyksen toimintaa. Kohtaamispaikat tarjoavat nimensä mukaisesti kaikille paikan tulla kohdatuksi, tasa-arvoisesti ja saavutettavasti; paikan, johon poistua kotoa. Verkosto haluaa toiminnallaan nostaa esiin kohtaamispaikkojen tärkeyttä niin vertaistuellisena paikkana kuin myös ammatillisen kohtaamisen mahdollistajana. Kohtaamispaikat tarjoavatkin paljon enemmän kuin kupin kahvia – ne ehkäisevät syrjäytymistä, torjuvat yksinäisyyttä sekä tarjoavat kaikille turvallisen yhteisön, johon kuulua.

